

Միսիլ

Կոշիկները

Ծնունդի պատմություն:

Կիս գիշերվան մոտ արթնցավ Ջամինե, աչուկները շփելով, խոշոր խոշոր բացավ մութին մեջ, զանազանելու համար սովերին խաղերուն մեջեն վարանոտ երանգներուն միգապատ վիլակները, որոնք կը վժային բիբերուն խորը, արագ, անորոշ. ու կը ջանար ամփոփել երագի և գարթնումի միջև տարութերող իր տարտամ հուշքերը:

Ընդարձակ,բարձր սենյակի մեջ, մարմարե գարդասեղանի վրա կանթեղ նը կը շողար վարդագույն լուսամփոփին տակ; իր ստորոտը փոքիկ պարույր մը լուսագծելով միայն: Սակայն փոքրիկ աղջկան աչքերը տակավ վարժվեր էին խավարին, և փակ վանդակափեղկերուն մեկ ճեղքեն ապրող նշույլի մը տակ՝ տեսնելով իր քրոջն ու վարժուհիին անկողինները, հիշողությունը արթնցավ:

Միտքը եկավ թե ծնուխղի գիշեր էր, և թե իրենց կոշիկները առջի իրիկվրնե վառարանին մեջ դնել տված էր անգլիացի վարժուհին, որպեսզի Հիսուս մանուկը նվերներով լեցնե գանոնք: Հետո հիշեց ծնունդի աղվոր պատմությունները,գորս մայրիկն ու միս Օրել կը պատմեին շաբաթն մը ի վեր: Աչքին առջև եկավ չորս խոտերով ու խոզակներով հարկածածուկ գոմի մը մսուրին մեջ ծնած փոքրիկ Աստվածը,որուն առջև ծունգի կուգային ոսկեկուռ պատմուճաններով հանգված ալեփառ մոզերը: Ու երևակայությանը մեջ կը բաղմապատկվեր վարդագեղ դեմքը երկնավոր մանուկին լուսեղեն ճաճանչով պսակված, գոր այնչափ համբուրել էր իր կաղանդի պատկերներուն մեջ:

Գլուխը դեռ լեզուն էր և հոգին ալ՝ սրտատուչ պատմություններովը Հիսուսին, որ թևերը կը բանար աղքատներուն ու մանուկներուն:

Արդյոք ի՞նչ նվեր պիտի դրկել իրեն:

Ան որ առտու իրիկուն մտիկ կ'ընէր երկինքէն խելո տղոց աղոթքը, հարկավ լսեր էր իր սրտին բաղձանքը: Ինքը շատ չէր ուզեր, միայն ոսկի մագերով աղվոր պուպրիկ մը կապույտ հագված, որ մամա, պապա ըսեր: Եվ ա՛լ ասիկա չպիտի կոտրեր առաջի տարվան խամաճիկին նման: Աչքին լույսին պես պիտի խնամեր, ինչպես մայրիկիը զինքը կը խնամեր: Հետո, կնունք պիտի ընէր, ու մամային անունը պիտի դներ անոր՝ Մատի... ի՞նչ ծաղիկներ, ի՞նչ ժապավեններ, ճերմակ, ճերմակ, բոլորն ալ ճերմակ...

Հանկարծ այս լուսագեղ պատկերը ցրվեցավ ժամհարին հնչումովը: Աղջնակը համրեց, մեկ, երկու, երեք, մինչև տասերկու:

Կես գիշեր է, խորհեցավ, հիմա նվերները եկած ըլլալուն են:

Ու ելավ անկողնին մեջ նստավ, ականջ դնելով անծանոթ, խորհրդավոր շշուկներու, որոնք այդ պահուն պիտի անցնէին օդին մեջէն ամպերն ի վար թափփերով աղամանդներ, մարգրիտներ, գանակներ, հրեշտակի կապույտ ու վարդագույն փետուրներ...

Տուրտ սենյակին մեջ նիրճող վառժուհին և իր եղբայրներուն մանկական շնչատությունը միայն կը սավառներ ընդհատ, թեթև:

Չարմինե մեկդի ըրավ սավանները, և կամացուկ մը վար իջավ անկողնէն:

Ջրոնաթույր ցայգազգեստին մեջ, բօպիկ, ոտքին մատերուն վրա կոխելով, քանի մը քայլ առավ, մատը բերնին վրա դռած, կարծես լռություն պատվիրելով ինք իր անձին, և առաջ երթալով, կանթեցին մոտեցավ, առավ գայն, դուռը բացավ և սենյակէն դուրս ելավ:

Մանդուխին գլուխը՝ խոշոր պատուհանէ մը ներս կը հորդեր լուսինին և ձյունապատ երդիքներուն ցուրը: Լույս ցորեկ էր կարծես. մութ անկյուն մը, մռայլ

խորշ մը չկար իր շուրջը, և մինիմիկ քայլերուն դափըրտուքը կը մարեր կակուզ գորգին վրա:

Այս գիշերային շահատակությունը՝ միս մինավորիկ՝ քնացող տան մը մեկ հարկեն մյուսը, փոխանակ ահաբեկելու, կը գվարճացներ զինքը: Եվայի հարագատ աղջիկ, հետաքրքրության տենդովը գորացած՝ գիտության ծառին կ'երթար. անպատճառ կ'ուզեր հասկնալ թե ի՛նչ բերեր էր իրեն Ծնունդը: Անկողնին մեջ բունը չափտի տաներ:

Մեծ սրահին առջև հասնելով, դուռը հրեց իսկույն, բայց երբ ներս մտավ, հոն տիրող աղջամուղջին հանդեպ, անբացատրելի վախ մը պատեց զինքը: Լայն ու թանձր սրահակներով պատած, վեժերով ծածկված պատուհանները, օթոցներով պաստառված պատերը սեփ սև էին: Բարձր առաստաղեն վար մոայլ սարսափ մը կ'իջներ և զինքը կը պարուրեր կարծես օղակ օղակ ստվերի մը մեջ սեղմելով: Հոն սևեռուն մնաց վայրկյան մը անձանոթ սարսուռով մը համակված: Հետո, հանկարծ, ինք իր անշարժության գաղափարեն ահաբեկ՝ շարժում մը ըրավ, ետին դարձավ և ձեռքի կանթեղին շողքը հայելիի մը մեջ անդրադառնալով, աչքերը շլացմամբ լեցուց:

Հիմա, ճերմակ ստվեր մը դեպի իրեն կուգար, ան ալ իրեն պես, կանթեղ մը բռնած ձեռքը: Վախելու բան չկար: Արմինեն էր, իր քույրիկը, որուն հետ երկվորյակ էին, և այնքան կը նմանեին իրարու: Ան ալ հիմա կը ժպտեր իրեն՝ սրահին անդիի ծայրեն, և լոին, իր ցայգազգեստին վրա կոխկոտելով կը հառաջանար, դեղին մագերը ուսին վրա, դենքը վարդագույն լուսամփոփին ցուլքերովը վառվառ: Արդեն մոտեցեր էին իրարու, երբ ձեռքը երկնցնելով հայելիին հանդիպեցավ: Այն աստեն չարաճճի քրքիջ մը արձակեց... իր պատկերը տեսեր էր: Բայց վախը փարատեր էր արդեն, շուրջը տեսնելով ամենօրյա մտերիմ առարկաները, թիկնաթոռները, փոքրիկ նգույրը՝ մայրիկի կարի կողովը վրան, հետո վառարանը: Հիմա նորեն արթնացավ իր ջղուտ տղու հետաքրքրությունը, և վար ծոեցավ մարմարե բարձր վառարանի եղերքի վրա: Կոշիկները կարգավ շարված էին: Բայց ինչ անպատում ուրախություն մը կսպասեր իրեն:

Ախ, իմ անուշիկ հիսուս . աղաղակեց հուզմունքեն այլայլած:

Հիանալի պուպրիկ մը դրեր էին իր կոշիկին մեջ, կապույտ բեհեղե թռաններով հագված ճիշտ տիկին մը պես, միջազգեստն ալ կապույտ դիպակե էր և անանկ աղվեր շրշյուն մը ուներ որ, խենթանալու բան . . .

Արմինեին պզտիկ ջութակ մը տվեր էին ծաղիկներով լեցուն կողովի մը մեջ:

Բարի հիսուս,ինչպես ալ ամենուն սրտին ուզածը գտեր բերեր էր:

Չարմինե կանթեղը վար դրավ, ու գետինը նստավ:

Տղոց հատուկ անուշ փոփոխությամբ մը, մոռցեր էր քիչ մը առաջվան վախը, ահագին սրահի մեջտեղը մինակ գտնվիլը, ու ձեռքին մեջ կդարձներ իր դյութագեղ պուպրիկը, որ շարժումները կներ, քայլելկառներ և մամա, պապա կարտասաներ:

Իր փոքրիկ կյանքի երագն էր ասիկա: Մատիկներով կփայայեր անոր գլխարկին կապույտ փետուրներեն դուրս թափփող խոպոպները, ու կհամբուրեր, կհամբուրեր գայն լանջքի վրա գրկած:

Սակայն իր ձեռքերն ու ոտքերը մրսել էին հունվարի այդ սառուցիկ գիշերվան ցուրտեն, և սկսավ դողալ բոլոր մարմնով:

Այդ զգայությունը իր մեջ արթնցուց մայրական ճշմարիտ գորով մը, որուն բողբոջը ամեն հոգվույն ալուցին մեջ կնիրհե, և իր ցայգազգեստին ծալքերը վրա բերելով, ծածակեց պուպրիկին հոլանի թևերը ու սկսավ շնչով տաքցնել գայն: Ապա, աչքերը կհասխուփ կնրմնջեր անոր այն հրեշտակային աղապատանքի բառերը, որոնք մանկիկի սիրտը կթաքցնեն, և որոնց հիշատակն իսկ խանդաղատանքով կլեցնե գավկի հոգին, տարիներ ետքը, մայրիկի մահեն ալ ևտքը:

Բայց, ինչ էր վատարանի մեկ քովիկը դրված սա աղտոտ առարկան: Տեղեն ելավ: Չույգ մը կոշիկներ էին ցեխոտ, մաշած, ծակծկած: Քիչ մը գարշանքով, ոտքի ծայրովը մեկդի ըրավ գանոնք իրենց նուրբ նոր փայլուն մուճակներուն քովեն, և վերցնելով քղանցքը, նայեցավ թե ոտքը աղտոտեր էր այդ հպումեն:

Մակայն գաղափարներու տարօրինակ գուգադրությամբ, մեկեն ի մեկ միտքը եկավ Նունիկը, իրենց սպասուհին աղջիկը, գոր երկու օրե ի վեր որբանոցեն բերել տվեր էին ծնունդը մորը քով անցնելու համար: Հիշեց անոր վտիտ, ցամքած, վախկոտ դեմքը, ճակտեն վեր սոթթված անշնորհք մագերով, խեղճ հագուստները և մայրիկի պատվերը իրենց վարժուհիին որ տողոց կոշիկներեն գույգ մը տա անոր: Ապահովաբար Նունիկինն էին անոնք, որ առջի իրիկունը վառարանին քով կայնած, ուշադիր դիտեր էր գիրենք երբ սուլերնին: Հոն կը դնեին, և հարցուցեր ու հասկցեր էր պատճառը:

Տեսնենք Հիսուս ինչ նվեր կուտար անոր: Ու ապշած մնաց անմեղ աղջնակը: Թները, ոտքերը կոտրած հին խաղալիք մը: Հապա Հիսուս, որ կը սիրեր աղքատները և մանուկները, ան ալ գրկանք կրներ այդ խեղճին:

Կոշիկներուն, պուպրիկներուն բաղդատությունը արթնցուց այդ ութը տարեկան ուշիմ աղջկան միտքին մեջ չքավորության և գրկանքի հեռանկար մը ամբողջ իրենց ճոխության և վայելքներուն հանդեպ: Ձեռքը առավ աղքատին առջև նետված այդ տխուր նվերը իբրև չոր հացի պատառ մը: Չարմանքով նշմարեց որ նախորդ տարվան իր խամաճիկն էր թևատ, կոտորած, փեթոտված, մեկդի ձգված:

Այն ատեն, գերբնականին առջև իր սքանչանքով դողացող մտքին մշուշը հալեցավ ընդհուպ, պատրանքներու քողը և իր միամիտ հավատքին շենքը փլավ ինկավ ոտքերուն տակ:

Ուրեմն իրենց նվերներն ալ երկինքեն ու ամպերեն իջած չեն, խորհեցավ՝ աչքերը արցունքով թաց: Մե՛ղք:

Իր իմացուն տղու հոգիին առջևեն հետզհետե եկան անցան շատ մը պատկերներ, շատ մը տեսիլքներ, շատ մը հակադրություններ, շարժապատկերի երևույթներու պես արագ, խուսափուկ: Մինչև իր էությանը խորը ցնցվեցավ.

խանդաղատանքով ու կարեկցությամբ. և գեղեցիկ շարժումով մը, տարավ կապույտ պուպրիկը Նունիկի կոշիկներուն մեջ գետեղեց, և թևատ խամաճիկը դրավ իր նոր մուճակին մեջ:

Հիսուս, որ աղքատները և մանուկները կը սիրեր, պիտի ներեր իրեն այս լուռ
բողոքը իր ծնողքին կամ վարժուհիին անհրավոթյան դեմ:

Եվ առանց ետին դառնալու, կանթեղը առավ վեր ելավ: